

Az országos magyar izr. tanító-egyesület

ÉRTESITŐJE.

Megjelen havonkint egyszer.

Felelős szerkesztő: SZÁNTÓ ELEÁZÁR.

Az előfizetési pénzek és tagsági díjak
Ózer Zsigmond egyleti pénztárnokhoz
Klauszál-utca 4. szám küldendők.
Szerkesztői iroda Sip-utca 12. sz.

Kiadja az „Orsz. magy. izr. tanító-
egyesület.”
Előfizetési ár: Nem tagok számára
egész évre 2 frt.
Az egyesület tagjainak díjmentesen jár.

A nemzeti irányu olvasókönyvek lélektani oldala.

(Folytatás.)

Pädagógia nem egyéb mint öntudatosan alkalmazott lélektan, szükséges tehát, hogy a tanító működésében a lélektant öntudatosan alkalmazza. Akarva nem akarva ugy is alkalmazza, mivel a szellemképzés más törvények szerint, mint azok, melyek szerint a szellemi képességek fejlődnek nem lehetséges. Csak a perczepalas, apperczepalás, a képzetek társulási és visszaidézésének törvényei szerint folyik a szellemi élet. Az igazság, melyen e törvények alapulnak, oly exact hogy más voltában nem létezhetik mint a sajátjában.

A lélektani törvények öntudatos alkalmazása a nevelő oktatásnál biztosan és aránylag gyorsan célra vezet; a kezdetleges és szakavatottságot nélkülöző tanítás is ugyanezen célra vezethet, de azon különbséggel, hogy hosszabb idő múlva.

Nem képzelhetek magamnak módszert, melynek lélektani alapja nem volna, már azért nem, mivel a lelket, ~~mint~~ ~~előleg~~ a szellemi képességeket, csak ezek fejlődésének törvényei szerint lehet művelni; de viszont nem állíthatom, hogy minden módszer czélszerű és aránylag célhoz vezető; mivel nem mindegyik veszi tekintetbe a lelki élet fejlődésének szabályosságát és összhangzatát.

Csak az lehet a leghelyesebb módszer, mely a tananyagot a lelki képességek fejlődési menetéhez szabályosan, fokozatosan és rendszeresen alkalmazza; mivel csak ezáltal gondoskodva lesz egyszersmind a nyújtott tananyag tökéletes szellemi földolgozása és megszilárdításáról — és ez a **concentráló módszer**, mely magában zárja »az ismertről az ismeretlenre, a könnyűről a nehézre« elvét is.

Olvasókönyvünk alapján tanítanunk kell a concentráló módszer szerint és így valósítjuk azt, mit Herbart mondott: Mert a nevelő teendője folyó, mely minden tekintetnek egyidejűleg megfelelően mindig a jövőt a multtal egybekapcsoljon. (Umriss pädagogischer Vorlesungen §. 7.)

A concentráció azon módjának alkalmazása, mely kizárólag egy

exact tárgyat, mint a földrajzot stb. alapul felvesz csak egyéni nevelésnél lehetséges, mivel ez esetben a növendék természetes hajlamához legközelebb álló tantárgyat központ gyanánt lehetne használni.

A közel multban törekedtek honi tanügyi lapok reális alappal bíró tantárgyat tanítási központ gyanánt kimesterkélni; de törekvésük csak hajótörést szenvedhet, mivel ilyen elmélet homlokegyenesen ellenkezik a gyakorlati keresztülvitellel. Egy tantárgy domináló állást nem foglalhat el népiskolában, mivel részint a növendékek különféle egyénisége nem engedhetné, részint mivel a szellemképzés az alapterhességekkel arányitva összhangzatot követel.

Saját véralkata, — örökölt testi és szellemi tulajdonok, — egészségi állapotánál fogva képvisel minden növendék egy külön egyént, kinek saját természetes hajlamai vannak. Phrenologiai szempontok tekintetéből érez mindegyik természetes hajlamot, más más tantárgy, vagy a tantárgyak más más csoportja iránt, nem volna ez tehát guny a lélektani eljárásra nézve, ha mi egy reális alappal bíró tárgyat akarnánk az elemi tanítás központjául venni? Nem ignoráltatnék ezáltal a növendék egyénisége?

Azon növendék, ki természetes hajlamot érez az ideális tárgyak iránt csak ellenszenvet sajátíthatna el magának az egész tananyagot egy reális tantárgy alapján és viszont.

Reális tantárgy nem lehet tehát a népiskolában a tanítás központja.

A tanítás (értem a tanítást jelenlegi állásánál, mikor a kézimunka tanítását csak hirből ismerjük) központja csak azon olvasókönyv lehet, melynek központja az erkölcs-vallásos nevelési cél végett a jellemképző anyag (Gesinnungstoff) Ilyen olvasókönyv az előttem fekvő.

Legyenek a növendék természetes hajlamai és vonzalmai a phrenologia szempontjából bár mily irányuak, annyi áll, hogy elkerülhetlenül szükséges, hogy ezen egyéni hajlamok és vonzalmak szilárd, ingatlan erkölcsös jellemben gyökerezzenek. Mi haszna volna a reális, ideális, és művészeti tanhalmaz elsajátítása a jellemképzés tekintetbevétele nélkül? Merre vezetne a népoktatás célja?

A pädagogiai cél egészének részére erény a név,“ mondja Herbart (Umriss pädagogischer Vorlesungen §. 7.) Lederer a czélt okozattal azonosnak tartja, és miután a logika mondja, hogy minden okozatnak oka is van, vagyis minden okozat csak öknál fogva létre jöhet, és a tapasztalat arra tanít, hogy milyen az ok, olyan az okozat; ennél fogva kell, hogy az erény mint okozat függő viszonyban álljon egy hasonmodu okkal, mint az erény maga. Lederer nevezzi az okot eszköznék is. A causalnexus megköveteli tehát, hogy az erény mint czél függő viszonyban álljon az eszközzel, mely hasonnemű az erénnyel.

Az erény erkölcsös cselekvényeknek kifolyása, erkölcsös cselekvényekre ösztönöznek erkölcsös példák, mint ezek, melyeket olvasókönyvünk concentráló tananyaga tartalmaz, melynek lélektani jogosultsága abban érvényesül, hogy a gyermeteg szellemhez legközelebb áll; ennél fogva valóságos lélekkövelte tananyag.

Gyakori jelenség a gyakorlati életben, hogy szellemileg jól kiképzett és a természettől kitünő alapterhességekkel megáldott ember erkölcstelen életmódja következtében a társadalom megbélyegzetté válik, és ilyen ember hivatva lett volna tehetségeinél fogva az emberiség jólétét előmozdítani.

Az ember jelleme, nem egyéb mint cselekvényeinek abstractuma, a cselekvények függnek az uralkodó képzetektől, a képzetek eredetüket veszik a fogalmak csoportosításától, a fogalmak származnak a nézletekből,

a nézletek keletkeznek a külső benyomások folytán, és miután az első benyomások a legmaradandóbbak, azért kell, hogy ezek erkölcsképző példákból, eseményekből (könyvünkben ez a concentráló tananyag.) vegyék eredetüket, és olymódon azt érijük el, hogy fokozatosan erkölcsös képzetek származnak, melyeknek követői az erkölcsös cselekedetek és erkölcsös cselekedetek abstractuma, az erkölcsös jellem.

Az erkölcsös jellem hiven tölti ki helyét, ott a hol működik, szellemi képzettsége, rangja és állása legyen bármilyen, mindenkor és mindenhol fogja rendeltetésének és hivatásának kötelességeit lelkiismeretesen teljesíteni, és az összeséghez fog csatlakozni.

Még egy. — A képzetek visszaidézésének törvénye érvényesül lelkem székhelyében. Önkénytelenül ötlük elmémbe a gyűrű „Bölcs Náthán”-ból, mely azon varázserővel bír, hogy tulajdonosát ember és Isten előtt kedvelté teszi.

Olvasókönyveink lélektani főmozzanata, hogy a tanulókkal, sőt felnőtt emberekkel megkedvelteti magát. Rendszerénél és tartalmánál fogva érdekeltséget kelt, öntevénykeségre buzdít, a kedélynek a felfogásnak (appercepáló képesség) a gondolatmenetnek erkölcsképző tápanyagot nyújt, mely a concentráció alapján mélyen gyökeret ver, megszilárdul és a későbbi cselekedeteknek ösztönrugója leend.

*

Ki közleményeim elolvasása után fejszóválva mondja: „Elméletnek elég jó” (vagy esetleg elég rossz) — annak azt felelem: A gyakorlat meggyőző csalahatatlantul; ha a könyvet még nem használja, ne mulassza el bevezetni és ítéljen maga.

Öregfy.

Nevelészet elmélkedések.

Knigge, ki sok szépet és hasznosat ír az emberekkel való bánásmódról és a fínom társalgásról, többek közt azt mondja: „Ha embereket akarunk tanulmányozni, tegyük magunkat, a mennyire csak lehet, gyermekekkel érintkezésbe.” Hogy idézett mondat mennyi igazat foglal magában, alig ha kell mondanom, mert tudjuk, hogy gyermekek körében tanulmányozhatjuk az emberi nem különféle szenvedélyeit. A gyermek bensejében már zsenge korában mind azon tulajdonok kisebb-nagyobb mértékben gyökeret vernek, melyek később őt mint embert jellemzik. Átérzi, noha kisebb minőségben és talán más alakban, mindazt, mint mi megnöttek egész terjedelmében tapasztalunk.

Megelégedettség és nagyravágyás, szeretet és gyűlölet, bátorság és félelem, engedékenység és dacz, részvét és nirtelenség, mint meg annyi jó és rossz tulajdonok csíráznak a gyermek gyenge, még minden iránt fogékony keblében, és nekünk megnötteknek feladatunk, nála a nemes és szép, tulajdonokat lehetőleg meghonosítani, ellenben a rosszakat onnan kiirtani.

Hogy ez, mégsem mindegyiknek és mindegyiknél nem sikerül, onnét van mivel vannak szülők, kik gyermekeiket vakon szeretik, s ennél fogva minden mozdulatokat bámulják, minden tettüket magasztalják, ellenben soha, vagy igen ritkán intik meg, még a legnagyobb hiba — vagy helytelenségért sem. Vannak továbbá szülők, kik gyermekeik iránt ugyszólván egész köz önyösséggel viseltetnek, minél fogva a gyermekek egészen magukra, vagy talán mi még károsabb befolyással van rájuk, fogadott cselédekre hagyatvák. Első esetben szabadon fejlődnek ki bennök ama tulajdonságok, melyek

4*

szívökben csirázni kezdettek, utóbbiban pedig, ahelyett hogy azok még ébrényökben elfojtatnának még tápanyagot nyernek, mit rendesen csak akkor vesznek észre, ha segíteni már nem igen lehet.

Az pedig, hogy a gyermek minden mozdulatát és tettét nyugodt, részrehajlatlan figyelemmel kísérenék, oly ritka, mint a sivatagban az óáz, pedig ki azt tenné, ama meggyőződésre jutna, mint melyre jut, ha egy pohár vizet nagyító üvegen át szemléli.

Ha egy pohárba a kutból meritett tiszta, friss vizet öntünk, ezt szabad szemmel szemlélve, semmit sem veszünk benne észre és minden tisztatlanságtól mentnek véljük. Szemléljük azonban a vizet nagyító üvegen át, csakhamar számtalan rovarokat, az úgynevezett ázalalagokat fedezzünk fel benne.

Igy járunk a gyermekekkel is. Ha vakon szeretjük őket, vagy ha közönyösséggel viseltetünk irántuk, azzá fejlődnek, mint főtt emlitém. De hogy ezt megakadályozzuk, járjunk el velök úgy, mint a vízzel.

Kísérjük őket figyelemmel, és így azt fogjuk tapasztalni, hogy a gyermekek fogékonyak az öröm és bánat iránt sőt indulatosak is, ámbár sokan azt vélik, miszerint a gyermekek belső izgatottságra nem is képesek, hollott mások még a gyermekeket illatos virághoz hasonlítják és hogy eme poétikus jellemüket csak is évek múlva veszítik. De a tiszta embert vagy éppen nem, vagy igen kevésen akarják náluk elismerni, ámbár sokféle érzelem nyilvánul náluk és sokféle indulat lakja keblökét, az igaz vegyítve sok nevetségessel és esztelenséggel, mind a mellett egész jövőjükre befolyásosak.

Az első érzelem, mely a gyermek keblében nyilvánul, a szeretet. Mihelyt már érezni képes, észrevehetjük, mily simulékony, mily odaadással ragaszkodik azon egyénekhez kik vele jól és gyengéden bánnak.

Vizsgáljuk most a többi fent elsorolt tulajdonságot, és hogy azok mivé fajulhatnak.

A nagyravágyás a gyermeknél abban nyilvánul, hogy az iskolában kitüntessék, később, ha nála gyökeret vert, a társadalmi életben valamely szerepet igényel, és azon állást, melyet betölt, bizonyára nem azért foglalja el, hogy a közjónak hasznára legyen, hanem csupa önérdekből, ambícióból teszi azt.

A gyűlelet valamely iskolatársának fűzetén vagy könyvén foltot ejteni törekszik, később módot keres, gyűlölet tárgyát örvénybe dönteni. A gyermek irigykedik, ha másiknál szép irónt vagy m. e. f. lát; évek múlva az annyira fokozódik nála, hogy szép ruhára, ékszerre sőt palotára veti szemét. Elsoroltakból kitűnik, miszerint azon tulajdonságok, melyekkel egyéneket felruházva találunk, már gyermekkorokban vésődtek keblökbe és bizonyára nem azon egyén elítélendő, ki kevésbé szép tulajdonságokkal bír, valamint nem egészben az ő érdeme az, ha azok birtokában van, mert mindenkor és mindenhol hathatós befolyással bírnak azon benyomások, melyek gyermekkorában reá hatottak, mint alábbi mondatból is kitűnik. »Ama jeles nagy emberek, kiknek nevei és tettei a világtörténelemben fénylenek, azt, mivé lőnek, bizonyára nagyrészt édes anyjuktól kedélyi kiképeztetésöknek köszönhetik; mert feledhetlen és az élet minden viszonyaira határozó befolyásuak azon elvek, melyeket istenies tisztakedélyű anyja gyermeke szívében ébreszteni törekvék.

Nem csekély feladat vár tehát oly anyára, ki gyermekét a szó szoros értelmében emberré akarja nevelni.

Hogy azonban az anyja eme nagy horderejű feladatának megfelelni

képes legyen, szükséges, miszerint hivatása nagyságát felfogni tudja, továbbá hogy gyermeke nevelésére jó eszközöket használjon, hogy a cél, melyet magának kitűzött és mely már a természettörvényénél is az ő hatáskörébe tartozik, ne téveszsze szem elől.

Igen helyesen mondja erre Rousseau: »Te hozzád fordulók gyengéden gondoskodó anya, ki ama országút mögött magad megvonni és növekedő csemetédet az emberi vélemények rohamától megóvni tudád! — Apold, öntözgesd, zsenge növénykédet, mielőbb elhalna. Gyenge szivét jókor be kell keritened oltalmazó hálózattal.«

Ha minden anya eme elv szerint járna el, akkor még ideje korán meg lehetne a jövő nemzedéket ama örvénytől menteni, melynek szélére a modern szokások által jutott.

Zsólnai Anna.

Mi által őrizheti meg a tanító tekintélyét?

A népiskolai tanítás napról-napra fejlődik, mert mindenütt eszközöltetnek újjáalakítások, nemcsak az iskolai berendezés, hanem a módszeres tanítás gyakorlata által is. A tudni vágyó és az ismeretek világában folytonosan terjeszkedni óhajto gyermek elragadó figyelemmel csügg tanítója ajakán, midőn az tüzetesen a gyermek felfogásához alkalmazott modorban tanítja a tantárgyakat. Megnyílnak a tanulók előtt az ismeretlen eszmevilág fényes kapui, soha nem hallott tárgyak ismertetése, felébresztik eddig álomban szendergő lelkét. A gyermekek ezáltal megkedvelik az iskolát, még azon esetben is, ha szülei honn magasztalják, vagy az iskola után, feltűnő nyugtalanságában nyilvánul.

Nem kell itt iskolamulasztót dorgálással vagy fenytéssel kötelességének teljesítésére ösztönözni, mert kötelességeért örömmel magától is teljesíti. Mind ezt korántsem az iskoláért teszik, hanem a tanítóért, ki őket egy láthatatlan szellemi kötelék által annyira magához tudta csatolni. Ettől eltérni szentségtörésnek tartanak. A tanító azonban csak úgy lesz képes az elmondottakat elérni, ha fel van ruházva olyan kellékekkel, melyek képesek lesznek a fenti erkölcsöknek a gyermekekben való meghonosítására. Ezen kellékek pedig a kellő szakértelem, példás erkölcsös élet. A tanítónak tehát tanítványaival szemben oly állaspontra kell helyezkednie, hogy azok őt ne mindennapi embernek tekintsék, hanem olyannak, honnan a tanulók a kellő szakértelem és példás erkölcsös élet nimbuszát olvashatják le. Ha a tanító nincs tisztában az általa előadandó tárgyakkal, úgy a tanítványainak egész serege előtt kénytelen lesz a tankönyv v. vezérkönyvhöz folyamodni, abból tenni fel a kérdéseket s lesni a feleleteket. Ez pedig a tanító tekintélyét csökkenti utoljára aláássa. Mert a tanulók így gondolkoznak: „tanító úr is a mi könyvünkhöz ragaszkodik, nem tud többet mint tankönyvünkben áll, s ha mi (a tanítványok) könyvünket áttanuljuk, annyit tudunk mint ő.“ Ily esetben a tanító szellemi hatalmat nem gyakorolhat, már pedig a szellemi felsőbbség elismerése egyik bázisa a tanítói tekintélynek. Ha tehát a tanító tekintélyt megszerezni óhajt, — s ki ne óhajtaná — első lépése az legyen hogy növendékei előtt magasabb kiképzettségi fokon álljon, mit folytonos önképzés, önművelődés által érhetünk el.

Ki az iskolai pálya alatt szerzett ismereteit nem gyarapítja, vagy célszerűen nem alkalmazza, tanítványai előtt soha sem lehet magasabb tekintély. Ha a tanító, a kor igényeihez képzett egyén, ki mód-

szerű tanítása és bánásmódja által a tanulókat egészen magához tudta kötni, úgy kétségtelenül a tanulók őt tisztelik, szeretik, előttük tekintélylyel bir. Ezen szeretet és tisztelet feltűnik a szülőknél is, lassan-lassan az egész községben, az iskolából a nép közé szivárog, mert a haladásnak eredménye fényes: egyrészt a növendék értelmessége, másrészt a tanító szakértelme emeli fel diadallobogóját. A tanító hitközségeinkben nemcsak úgy él, mint tanító, hanem mint családapa, mint polgár. Mint ilyen magát a néptől el nem szigetelheti, nem vetheti meg s nem nézheti le a népet, ellenhatás nélkül. Bárminő szakképzett legyen, ha büszke, lenéző, becse vész. Tekintélye tönkre van téve annyira, hogy guny- és nevetség tárgyává lesz. s jövője kétségbeesés. A tanító, midőn mint családapa jelenik meg valamely társaságban, vagy a nép között, midőn részt vesz valamely mulatságban, ő legyen a példány, mely szerint a társaság körülötte csoportosuljon, vezérelje őt mindenütt, tisztességes önviselete, példás mértékletessége. Ha ezt teszi, ha követendő példával jár a nép előtt, magaviseletében senki sem botránkozhatik meg, lesz neki társadalmi becsültetése, tekintélye, mely lépcsőzetén feljuthat az általános szeretet és tisztelet magaslatáig. Ha ezt nem teszik, úgy állásuknak tekintélyét alig szerezhethék, mert hogyan tanulhat a növendék jót, erényt olyantól, ki ezeket maga sem ismeri, vagy ha ismeri is, nem ápolja és nem terjeszti azokat. A tanító mint családapa józan példás családi életével is szert tehet tekintélyének megerősítésére. Igyekezzenek, hogy családi perpatvar által felőle a nép közt, megbélyegző hírek ne keringjenek, mert ezeknek hangjai a gyermekek füleit is megérinthetik. Ha ezeket kerüli, tisztességes személye semmilye mendemondának, rágalomnak nem lesz kitéve. Látván a nép, hogy a tanító érdemes a tisztelet és becsülésre, hódol a tanítónak, tanácsait készségesen teljesíti. A gyermek ezek után tanítójukat nemcsak mint tanítót, hanem mint embert fogják tisztelni, és saját javukat előmozdító kötelességeiket megkettőzött erővel fogják teljesíteni. Világos tehát, hogy a tanító bárhol működjék, mindenütt megszerezheti tekintélyét. A tanítói állás mindenhol szép és magas, ha annak kellő tekintélyt szerezhethünk. Ha a tanító tekintélylyel nem bir, undorodik pályájától, átkozza azon napot, midőn a tanítói pályára lépett. A mondottak nem légből kapott elméletek, hanem az életben megerősödött igazságok.

Lippe József,
okl. néptanító.

J ó b.*) (אִיּוֹב)

„Nincs már erőm, megtörve lelkem!
Ordítanak kinjaim, zokog szívem!
Isten miért vertél meg engem?
Előtted nincs elrejtve semmi sem.

(Zsolt. 38.)

„Apja valék a szükölködőnek, még az ismeretlenek ügyét is megvizsgáltam.“
(Jób 29, 16.)

Ucz országában lakott egy férfiú, Jób volt a neve. Ezen férfiú szerényen élt, igazságos és istenfélő volt, minden bűntől tartózkodott. Hét fiuval és 3 leánnyal áldotta meg az ég és dús vala szarvasmarhákban és

*) Mutatvány: Csukási Fülöp és Schön József által szerkesztett és sajtó alatt lévő „Zsidó Hittan a Szentírás Elbeszélései alapján“ czimű, a népiskola felső osztályai- és a középiskola alsó osztályainak szánt tankönyvből. **Szerk.**

egyéb vagyonban. Mivel pedig Jób boldogságában igen istenfélő volt, megkisértette őt az Örökkévaló, hogy megmarad-e az istenfélelemben akkor is, hogy ha nagy nyomoruságot bocsát reá. Egy napon lakomát tartottak Jób fiai, legidősebb testvérük házában, s meghívták hugaikat is, hogy velük együtt vigadnának.

Jóbbhoz pedig azalatt egy menekült érkezett és mondá: „Mi — a te szolgálid — ökreiden szántottunk és a szamarak a szokott helyen legeltek. A szabeusok reájuk rohantak, elhajtottak azokat, a szolgálakat pedig megölték, csak én magam menekedtem meg, hogy ezt neked hirül hozzam. Még szólott ez, midőn más követ érkezett és mondá: »Istennek tüzes villáma esett le az égből s elhamvasztotta a juhokat és a te szolgálidat, csak egymagam menekedtem meg hirmondónak.« Még szólott ez is, midőn már egy harmadik követ érkezett, aki mondá: »A kaldeusok három sereggel ütöttek a tevékre és elhajtották azokat, a szolgálakat pedig megölték, csupán egymagam menekedtem meg, hogy ezt hirül hozzam néked.« Még szólott ez is, midőn a negyedik követ így kezdé beszédét: «A te fiaid és leányaid elsőszülött bátyjuknak házában vigadtak, s akkor hirtelen nagy szélvész támadt a pusztára felől, s a ház négy szögletét megrendítette úgy, hogy a ház a gyermekekre szakadt és mindnyájan meghaltak.« Ekkor fölkerkedett Jób, megtépte ruháit, megborotválta fejét, leborult a földre, imádkozott és mondá: *„Meztelen jövök a világra, meztelen térek a földre vissza. Az Úr adta, az Úr vette, magasztaltassék az Úr neve!“*

Mindezek mellett pedig nem vétkezett Jób és nem káromolta Istent. Azután undok fekélyek lepték el őt magát tetőtől talpig. Ekkor így szólott neki az ő felesége; „Még ezentul is megtartod-e a te jámborságodat? pártolj el Istentől és halj meg! „De ő mondá: „Ugy beszélsz, mint a háladatlan, a jót elfogadtuk Istentől s a nyomoruságot ne fogadnók el?“ És Jób, Isten ellen egy szóval sem vétkezett.

Volt Jóbnak három barátja, kik értesülvén barátjuk szerencsétlenségéről, nyomban hozzá siettek őt vigasztalni. Midőn távolról megpillanták, alig ismertek reá. Hangos jajszóra fakadtak, megtépték ruháikat, hamut hintének fejükre, hét napon és hét éjen át néma fájdalomba merülve virasztottak mellette, annélkül, hogy egy vigasztaló szót ejthetett volna ki ajkuk.

Annak utána Jób fájdalma szivrázó kesergésre fakadt, átkozta születésének óráját, panaszt emelt mostoha sorsa ellen, mely őt igazságtalanul a kétségbeesés örvényébe sodorta. „Apja valék a szükölködőnek, meg az ismeretlennek is védelmezője voltam. Szeme valék a vaknak és lába a bénának. Ajtómat tárva tartám még az idegennek is, a hajléktalant fedelem alá vontam. Törjék el karom és válják el lapoczkámtól, ha valaha sujítottam vele árvát, avagy ügyefogyottat! Ha sérelmet ejtettem szolgálom avagy szolgálóm jogán, mi tévő lennék? Ha Isten számon kérné mind ezeket tőlem, mit felelnék neki? Nem az anyaméhben teremté-e az, ki engem is teremtett? Vajjon megtagadám-e valaha a szegénynek kérelmét? Sovárogtam-e az özvegy tekintete után? Ettem-e valaha falatot annélkül, hogy megosztottam volna az árvával? Soha, de soha! Mint egy és ugyanazon atyának gyermeke, ifjuságától fogva velem együtt növekedett. Nézhettem-e tévelygőt ruházat nélkül, és szegényt takaró nélkül?“ . . .

Istenfélő barátjaival folytatott beszédében Jób meggyőződék az isteni gondviselés igazságáról, a csapásokat türelmes megadással viselte és Istenbe helyezé reményét. Jób életének végét megáldotta Isten. Minden vagyonát sok-

szorosan visszaadta. Gyermekekkel is újra megáldá a Mindenható. Boldog vénséget ért és gyermekeinek gyermekeit is láthatta még. Meghalt 140 éves korában.

Jób története az isteni csapások türelmes elviselésére intsen bennünket. Gondoljuk meg, hogy Isten csapásai javunkat czélozzák. A csapások türelmes elviselésére erőt meritünk azon gondolatból, hogy gyarló emberi tekintetünk be nem láthatja az üdvösség valódi utjait. Isten akaratában való megnyugvás eredményezi, hogy nyomorosságunk idején üdvöt és megszabadulást, segélyt, írt csakis Istentől várjunk. Jób barátjainak látogatása azon ősrégi zsidó szokást hozza emlékezetünkbe, *hogy a beteget latogassuk, a nyomorban sanylókat vigasztaljuk és részvét és vigasztalás által fájdalmuk enyhítésére törekedjünk.*

צוּאָה, בַּקוּר חוֹלִים, שְׁבַעָה, שְׁלִשִׁים, נַחִים אַבְל, קָדִישׁ, קֵבֵר,
עוֹלָם הַבַּא, גּוֹסֵם, הַלּוּיָהּ, הַסֵּפֶד, קָרִיעָה, קְבוּרָה.

II.

A nem-zsidókhöz való viszonyunkról és az azok irányában követendő magaviseletről.

Jámbor, istenfélő, becsületes, embertársai iránt könyörületes, az árvák atyja, az özvegyek gyámolítója: mindezen tulajdonokkal felruházva mutatja be a **Szentírás Jóbot a nem-zsidót.**

„A vaknak szeme, bénának lába, az ügye fogyottnak gyámolítója.“
Igazság, szivjóság, könyörületesség, alázatosság, istenfélelem és türelmesség: ezek a Jóbot jellemző tulajdonságok.

Az elbizakodottság hibájába nem esik, kincseinek rabszolgájává nem válik; nyomorúságának idején nem csügged, hanem Istenbe helyezi reményét, Tőle vár oltalmat és segítséget. Mások kárán nem örvend, ellenségének bukása őt nem gyönyörködteti.

Szolgáival szemben emberséges; falatját megosztja a szegénynyel; a meztelent fölruházza, a tévelygőt hajlékába fogadja; ajtaját tárva tartja az idegen előtt.

Hü férj, de azért feleségének csabító szavaira nem hallgat.

És midőn mindezek daczára Istennek sujtó keze ütől éri, önmegeadással kiált fel; „Az Úr adta, az Úr vette, magasztaltassék az Ő neve!“

Jób nem Ábrahám törzsatyánknak sarja: a tórát nem ismeri, a szombatot nem ünnepli; az étkezési törvényekről mit sem tud, szent jelvény nem disziti homlokát; Ábrahám szövetségének jelét nem viseli testén és mindezek daczára: az igazi jámborság mintaképeül állítja elénk a **Szentírás.**

Az arábia éjszaki részében, Ucz országában, lakó **nem-zsidó**, mint az **erkölcsiség általános törvényeinek hű gyakorlója** és példaképe áll előttünk.

Mint **nem-zsidó**, nincs is kötelezve Mózes törvényeinek gyakorlására.

Ugyanis nekünk, mint Mózes hitében született zsidóknak, vallási kötelességünk, hogy hitünkhez és fajunkhoz teljes szivből és lelekből ragaszkodjunk.

A hitét megtagadó zsidó a gyilkossággal azonos bűnt követ el.

«Hittagadást, vérbűnt és gyilkosságot nem szabad elkövetnünk még akkor sem, hogyha életünket kellene ezek miatt feláldoznunk.

Ránk : zsidókra nézve, Mózes törvényei örök időkre kötelezők.

»A tan melyet nekünk (zsidóknak) Mózes által parancsolt, örökségi Jákob községének.« (Mózes V. 33—4.)

Másképen áll ez a nem-zsidóra nézve

Jóbnak, a nem-zsidónak lelki üdvössége nem függ a mózesi törvények gyakorlásától.

Ugyanis őseink által ránk származott szóbeli hagyományaink (Talmud) szerint, csak mint Ábrahám szövetségében felavatott zsidók vagyunk kötelezve a Sina hegyen kinyilatkoztatott törvények megtartására.

A nem-zsidók, már a kinyilatkoztatás előtt is gyakorlatban volt hét (noáchidi) alaptörvény követése által, biztosíthatják magunknak a lelki üdvösséget. Ezen alaptörvények :

1. A bálványimádástól való tartózkodás.

2. Istenkáromlás és Isten nevének gyalázásától való óvakodás.

3. A gyilkolás és

4. Bujaság, vér-bűn

5. Rablás, lopás és

6. Az emberek egymáshoz való viszonyát rendező igazságos törvények követések által, és végre.

7. Az élő állat húsából való hasítására és annak megevésére vonatkozó tilalom követése által, (Állátkinzás.) (Maim. H. mlochim 9. 1.)

Igy tehát szent vallásunk rendelése szerint, a föld kerekiségén lakó többi felekezetek, mihelyt a fentebb felsorolt hét (noáchidi) alaptörvény követőihez tartoznak: lelki üdvösségre számíthatnak, testvéreinknek tekintendők.

A szeretet, tisztelet és könyöröletesség mindazon törvényei alkalmazandók irányukban is, melyeket a hitünkön lévőkkel szemben gyakorolnunk szent kötelesség.

Minthogy a keresztyén és mohamedán hitűeknek vallástana ezen alaptörvényeket is magában foglalja, azért Mózes törvényei szerint, ezek is minden tekintetben felebarátaink és testvéreink, és mint ilyenek: jámborság, istenfélelem és lelki üdvösség tekintetében köztük és zsidók között, különbséget nem ismerünk.

„A földkerekségét lakó nemzetek jámborai mindnyájan, a túlvilág örök-életnek részesei.« (Talmud.)

Nahárdéai Sámuel azt tanítja :

»Nem szabad az embereket szóval sem rászedni, még a bálványimádót sem.« (Talmud chullin 94 a.)

„Ha testvéred elszegényedik és keze lankadni kezd, támogasd őt akár más hitű idegen, (ger) akár benszülött legyen, hogy élhessen melletted. Ne végy tőle kámatot, vagy akármily alakban való kölcsöndíjt, hanem félj Istenedtől.« (Móz. III. 25. 35. 36.)

„Hiszen egy atyánk van mindnyájunknak, egy és ugyanazon Isten teremtményei vagyunk ! miért bánjunk embertelenül egyik a másikkal.« (Maláchi 2. 10.)

Ha más vallásu idegen (ger) lakik köztetek, hazátok területén, rá ne szedjétek. Mint a benszülöttet tekintsétek a más vallású idegent is, ki hazátok területén lakik. Szeresd őt, mint tenmagadat, mert ti is idegenek voltatok Egyiptom földén ! Én az Úr a ti Istenetek parancsolom« (Moz. III. 19. 33—34.)

»Isten törvényei szerint. adás-vevésnél, az embert rászedni tilos. Akár zsidó, akár nem zsidóval van dolgunk, sőt ha az illető bálványimádó,

még akkor is ugyanazon törvény szerint ítélendő meg eljárásunk. Kötelessége az eladónak, ha tudja, hogy áruczikének valami hibája van, azt a vevővel tudatni. Még pusztá szónál sem szabad az embereket rászédni.* (Maim H. Mekach umemk. 18. 1.)

„Aki akár csak egyetlen egy fillér értékű tárgyat lop, az megszegi a tizparancsolatnak azon tilalmát, mely azt mondja: »Ne lopj!« és törvényünk kötelezi a lopott tárgy megtérítésére: akár zsidó pénzét lopja, akár a balyványimádóét, akár felnőttől, akár gyermektől lopott legyen.» (Maim Hilch. gnévoh 1. 1.)

Az öngyilkosság és a nevelés.

A társadalmi élet egy újabb, fölötte veszélyes, iszonyatosan dühöngő vész: az öngyilkossági mánia kezd ijesztő, sőt mondhatni kétségbeejtő módon elharapódzni. Napról napra újabb indok és végrehajtási mód tekintetében borzasztóbbnál borzasztóbb ily esetekkel állunk szemben. Egy ifju legszebb éveiben, élte tavaszán, aki egykoron majd a haza támasza lehetne, gondos, önfeláldozó szülék jövőjének reménysége, szirtje, élete fonalát szentstörő kézzel könnyelműen elszakítja holmi apró indoknál fogva, álszeméremből, hamisan felfogott becsületérzésből, a jellem — és elvhűségéről ferde nézeteket birván.

A virágzó hajdon a természet kecses bájait undok gyalázzal fertőzi be, amidőn jövendő magasztos hivatása helyett mérget kever, hogy bús életét eloltsa — meghiusult szerelem miatt, talán egy hűtlen kéjencz miatt, ki a tiszta szüziesség szemkápráztató bájos látványára, talán egy jóindulatu mosolyára sem érdemes.

Mint nem régen olvastam, egy 16 éves gyermek is „végső kétségbeesésében” — kötélhez folyamodott, hogy egy „szerencsétlen” élettől megszabaduljon, mely reá nézve csak „teher” és amelyet ő el nem bír tovább viselni.

És ezen szomorú eseteket egyszerűen csak regisztráljuk, anélkül, hogy e betegség symptomáit kutatnók és e veszedelmes rákfene kiirtásának módja felett gondolkoznánk.

Nem szükséges valami szerfölötti nagy pszichologiai tehetség az érintett sajnos kórállapot eredetének megállapítására. Világos, hogy vagy a ferde nevelésre vagy sok esetben annak egész hiányára vezethető vissza. A neveléshiány szigorú következményei: az akarat és jellemképződés elhanyagolása, a léleknek, műveletlen, parlág állapotban való maradása.

Pedig a lelki erő azon talizmán, mely által a gyarló halandó a létérti heves küzdelemben győztesnek marad.

A felszínre került baj előtt lehetetlen szemet hunynunk, ez okvetlenül különféle reflexióra nyújt alkalmat és miután szerény nézetünk szerint a neveléshiány egyik főtenyezője, legyen szabad néhány szót kockáztatnom általában a mai nevelés mizeriáiról.

A nagy francia államférfiu, Jules Simon szerint a jó népiskolák az illető országnak alaposzlopai. Hangoztatták ugyan ezen igazságot — ha más alakban is — Pestalozzi, Locke, Comenius, Rousseau, Diestarweg világhírű paedagogusok is, de úgy látszik nem valami világhódító siker koszoruzta kötetekre menő nevelészeti műveikben telhalmozott eszméiket. Gyarapodnak ugyan iskolánk és helyenkint virágoznak is, de számuk és berendezésük koránt sem áll arányban a hazai lakosság számarányának folytonos növekedésével sem pedig a lokális viszonyok követelményeinek nem felelnek meg.

Sok községben, ahol 100—200 tanköteles gyermek található, alig részesül 30—40°/_o-a iskolai oktatásban, törvényeink írott malasztnak bizonyulnak.

Nagyon ritkán foganatosittatik egy-egy enyhébb rendszabály. A szüléket a legritkább esetben éri a törvényszabta büntetés sulya gyermeke iskola mulasztásáért, amiért is bármely mezei és házi munka végeztetését előbbvalóvá teszik. Nem csoda ily körülmények közt, ha az iskola különben áldásos hatása illusoriussá válik.

Néptanítóink nagy majoritásának nem lehet ugyan nemes hivatás-szeretetét, odaadó kötelességérzetét kétségbe vonni, mindazonáltal nem ritkán akadunk IV. elemi osztályt végzett 12 éves gyermekekre, ki a II. osztályban sem ütne meg a rendes mértéket.

Hiányzik az iskolák fölötti felügyelet, a kellő ellenőrzés. Mert tanfelügyelőink, iskolaszékeink és iskolalátogatóink (tisztelet a ritka kivételeknek) nagyon is kényelmesek és egyéb sokkal fontosabb teendőkkel foglalkozva lévén, legkissebb gondjuk is nagyobb a szent iskolaügynél. A tanfelügyelő úr két esztendőben egyszer szerencsétlenni meg magas látogatásával a vidéki iskolát és így folyik ugyan rendes tanítás a lelkiismeretes és hivatása magaslatán álló tanítóval bíró iskolában, de csakis ott.

A középiskolai instituczió általában véve még sokkal gyarlóbb és elhanyagoltabb. Gyenge, erélytelen disciplina vagy épenséggel teljes fejtelenség uralkodik a legtöbb gymnásiumban és reáltanodában. Benne van az iskolai rendeletben a dohányzás, a tüntető- és a tanuló ifjúság méltóságával nem egyező viselet, egyéb ifjukori kihágások tilalma, de a foganatosítás vajmi ritkán jut érvényre.

A könnyelmű ifjú a város kápráztató csábjainak ellent nem állhatvan (miután nem hozott magával elég erkölcsi erőt azok eilensulyozására) az adósságsinálás, veszélyes játékok és korai szerelem tátongó örvényébe merülnek, mely dilemnából nincs szabadulás és mivel nélkülözi a hit és boldogító remény leggyengébb támaszát is, csakhamar az utolsó válságos remédiumhoz, a gyötrellem enyhítő pisztolyhoz nyul.

Kövessük az ifjut az egyetemig és akadémiáig. Hány száz éretlen, maturáns sűrög-forog a fővárosi főiskolák falai közt, kik annyi képzettséggel nem birnak, hogy megfeszített figyelem és szorgalom mellett is képesek volnának tudományos fejtegetéseket kísérni, nemhogy majd azokat későbbi hivatásukban hatáskörük emelésére és felvirágoztatására érvényesithetnék. A szenvedély csábereje itt ezer alakban tűnik fel a gyenge jellemű ifjú minden léptén nyomán, és mi csoda, ha sok esetben enged, hajlik, elfajul vagy elkorcsosodik. Kóros társadalmunk agyafürt »eszméit és elveit« mintegy bódító mérges atmospherát magába szíván, nem csoda, ha a párbajvívót egy achillesi hősként, egy »becsületügyben« áldozatul esett öngyilkost mint vértanút csodál és ünnepel.

Nem csekély mérvben járul e ragályos kórtünet terjedéséhez azon határtalan rideg közöny is, melyben társadalmunk tesped. A családi kötelek meglazulása, a baráti szív szentélyének profanizálása, a hit és vallási meggyőződésben való ingazodás, korunk materialisztikus iránya, a pénz és kényelem utáni sóvárgó, mohó kapzsiság taktikája, de főleg az **elhanyagolt gyermekkori nevelés**, az elpuhítás, az elkényeztetés, a majom-szeretet és álfelfogásu rendszer vagy inkább rendszertelenség kifolyásának tekinthető az általunk jelzett, fölülte szomorú és végkövetkezményeiben rendkívül aggasztó jelenség, mely nem éri be többé csupán elzüllött existenciákkal aljas ketségbeesett gonosztevő egyénekkel, de könyörtelen sarlójával

szedi áldozatait a jobbra hivatott osztályok sorából, férfiakból, nőkből, tudatlanokból és képzett emberekből egyaránt.

Legszentebb kötelessége volna tehát minden hazája jövőjét, üdvét, az emberi rendeltetés magasztos eszméit szíven hordozó hazafinak és embernek mintegyik minőségénél fogva az öngyilkossági furia romboló hatása meggátolásának: illetőleg gyökeres megszüntetésének útja módja fölött gondolkozni, eszmecserét folytatni, a dolgot minél tüzetesebb és behatóbb megvitatás tárgyává tenni.

De a legháladosabb és legbiztosabb sikerhez vezető munkát végzi az, aki a nevelés-oktatás nagy horderejű ügyét ezen ügghöz méltó lelkesedéssel párosult áldozatkészséggel felkarolva igyekszik legalább saját hatáskörén belül ezélszerű, módszertani alapon nyugvó nevelés elvei szerint az akarat- és jellemzilárdság, az erős tetterő, a szerénység és rezignációnak nemes erényeit mindkét nembeli ifjú nemzedék lelkében megteremteni és annak egykori vallásos, polgári és társadalmi tetteinek állandó ösztönrugójává tenni.

Rosinger Márton.

Levelezés.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

A hitközségünkben egy idő óta már csaknem meghonosulni fenyegető közönyösséget az elmúlt napokban élénk érdeklődés és serény, pezsgő tevékenység váltotta fel. A ki ismerte ezen az alföld egyik legnagyobb s legjobban szervezett hitközségét, az alig ismert volna rá, ha az utóbbi időkben benne megfordulva látta volna azon indolenciát, hogy ne mondjam apáthiát, mely ugy az egyes kedélyeket, valamint az egy köteléket képező összességet fogva tartotta, s ott is megbénított minden tetterőt s akaratot, ahol azt máskor észlelni hozzászoktunk volt.

Az előjáróság élén eddig ifj. Löwy Lipót ur állott, kinek a hitközség prosperálása és egyesítése, valamint kitünő szervezése körül szerzett érdemeit nehéz volna ily szűk keretbe foglalva felsorolni. Már maga azon egy tény, hogy a hitközség neki köszönheti egységét, nem eléggé magasztalható bizonyítéka a mondottaknak. Pedig még sokkal többet is tett; hitközségünk mostani új szervezete egészen az ő műve. Hat évig állott ő a hitközség élén, s mondhatni, ugy folytak az ügyek tapintatos s szakértő vezetése alatt, hogy soha fennakadás vagy egyéb rendellenesség elő nem fordult. Több község, mint pl B.-Csaba, Orozháza átvették a szentesitől az organizáció ezen egyszerű s mégis kitünőnek bizonyult módszerét.

Nem tudható, mi készítette ezen jeles férfiut arra, hogy helyét elhagyja, s a közügyek éléről, melyeket ő oly igazi hévvel és teljes önzetlenséggel vezetett, most visszalépjen. Még képviselősi tagságot nem akart vállalni, azonban a f. é. elején megejtett képviselőválasztás, melynek tagjai nem akartak előjárói tisztséget elfogadni, — nem tudom határozottan mi okból, — érvénytelennek nyilvánított; február hó elején újabb választás történt, amidőn a 31 képviselő közül Dr. Czukermann Soma ur választott meg hitközségi elnöknek. Hogy a választás így esett ki, annak hitközségünk minden tagja örülhet; most ismét bátran tekinthetünk a jövőbe. Ifj. Löwy Lipót helyét alig is leendett vala képes más elfoglalni mint ő; férfikorának viruló tavaszában, teljes erővel loghat hozzá, a már-már szétválni, akaró szerkezet összetákolásához. Aztán a mi nem eléggé hangsú-

lyozható, az azon körülmény, hogy nevezett új elnökünk oly dicséretreméltó érdeklődéssel viseltetik a hitközség minden intézménye, de főként iskolája iránt, s oly fáradhatlanul buzgólkodik azok javának előmozdításán, mint kevesen mások, s azért üdvözölöm a hitközséget ezen választásához. Az 1881¹/₂-ik tanévben Dr. Czukermann Soma volt iskolánk elnöke, s azon idő alatt népiskolánk megfelelt feladatának, gyaporodott és haladt a kor követelményei szerint.

De az ő visszalépésével, az iskola iránti érthetetlen közönyösség kezdett lábra kapni; érezte is ezt népiskolánk is ki nem számítható hátrányok támadtak, amelyek egész nagyságát talán soha sem lesz alkalom feltüntetni. Mert, — ki hinné el — hogy pl. a jelen iskolai év kezdete óta, tehát körülbelül fél évig nem volt sem iskolaszékünk, sem igazgató v. elnökünk, de még csak felügyelet sem a hitközség részéről. Egy lélek sem nézett az iskola tája felé, hacsak derék kerül. iskolalátogatónkat Koller Gábor urat nem említem, ki néha eljött stat. adatokat felvenni, s ilyenkor tanításunkat is figyelemmel kísérte. Igazán olyan volt ezen idő alatt iskolánk három tanítójával »mint a nyáj pásótor nélkül.«

Nem csoda, ha mi tanítók oly türelmetlenül vártuk s sürgettük az előjáróság megválasztását, hogy aztán legyen végre egy testület is, mely az iskolát is szemügyre vegye. Mert mindaddig, míg előjáróság nem volt, iskolaszék sem lehetett.

Végre megválasztott a héttagu iskolaszék (itt bizottság) is; elnökének Dr. Schlesinger Károly ügyvéd ur választott meg, ki a tanügy feltétlen barátjának tekinthető.

Eszerint ismét visszatérhet népiskolánkba a hitközségi étellel, a volt tevékenység s munkakedv, melyeket a tapasztalt indifferencia csaknem megbénított vala.

Hanem felette nagy hátrányt okozott iskolánknak azon körülmény, hogy az itt uralkodott veres himlő járvány miatt a tanítást be kellett szüntetnünk, s így iskolánk már egy teljes hónap óta zárva van, s a tanítványok minden oktatás nélkül maradtak. Ezen váratlan és kellemetlen incidens miatt az évi zárvizsgák alkalmasint el fognak halasztatni.

Kiváló tisztelettel maradtam

Szentes, 1884. febr. 21.

Dobozi Jenő
népisk. tanító

Vegyések.

— Mai számunkhoz az I. Magy. általános Biztosító Társaság mérlege van mellékelve.

— Érdekes három felolvasást tartott e napokban a pesti izr. hitközségi fiúiskola nagy dísztermében egy díszes közönség jelenlétében Dr. Kárman Mór egyetemi tanár, a hitoktatásról.

Az elsőben érdekesítő és tudományos okadatolással fejtegette a vallásos és erkölcsös életre való nevelésnek, a legkülönfélébb időszakokban követett irányát és eszközeit, mely utóbbiak közül a biblia első rangú helyet foglal el, és mely nemcsak a zsidó nép, de Europa valamennyi mivelt népeinek mivelődésére nézve áldásosan hatott; erkölcsében, gondolkodás módjaiban, sőt classikus íróinak műveiben lépten nyomon bibliai eszmék fellelhetők. Tehát a bibliát mint a legbecsesebb anyag tekinthető a hit- és erkölcsstan tanításánál. Alakjainak minta-képei a vallásos és erkölcsös életre való szoktatásra, — föltéve a helyes és czéltudatos kismelést és kezelést — szerinte örök becses birnak.

A második felolvasásban azon általános elveket fejtegette, melyeket szerinte paedagogiai szempontból minden hit- és erkölcsstanításnak különösen hazánkban a közös iskolákban követnünk kellene és pedig az elemi iskola első osztályától kezdve folytatva a legfelsőbb intézet osztályain keresztül. Ez alkalommal oly minta-intézet felállításának czélszerűségét hangsúlyozta, mely zsidó felekezeti jelleggel bírván egy jól szervezett nép- és közép-iskolából állana, és melyben a világi tantárgyak a vallástaniakkal kellő összhangzásban taníthatván, egyszersmint leendő vallástánitók gyakorlatilag is előkészülhessenek a jövő pályájokra.

A harmadik felolvasásban a tananyag felosztását taglalta. Ez alkalommal előadó paedagogiai és pszichológiai érveléseinek legelragadtatóbb egybefűzésével ecsetelte az eddig divó tanmódok és tankönyvek ferdéségeit, melyek mindannyian a biblia egymásutánjához ragaszkodva a gyermek kedélyét fárasztják az ő ismeretkörétől távol eső, tehát fel nem fogható bibliai ssemények, képek és tanok előadásával.

E három felolvasásban kifejtett nézetek, elvek, paedagogiai és didaktikai következtelések valószínűleg rendszeresebb és kimerítőbb méltatást fognak nyerni a «Zsidó Szemlében» a melyből azután kivevő kivonatot hozni nem mulasztunk.

— **Értesítés.** Van szerencsém a t. kartárs és könyvkereskedő urakat értesíteni, hogy »Rajzfüzetem« I. II. III. IV. füz. (előrajzokkal) 3. kiadását máától fogva négy és fél krjával adom, minthogy a füzetek tulajdonjoga átengedése végett egy fővárosi kiadóval alkudozásban állok és a szerződés egyik pontja értelmében a meglevő füzeteken^{re} tul kell adnom.

Liptó-Szent-Miklós.

Kacz Henrik.

N. B. Mutatvány számokat bárkinek küldök, ki előre postautalvánnyal 20 krt. küld.

— Klein Mór néptanítótól Galantha-Nádszegen egy a kassai tanítóképezdében használt és Erdődi János igazgatótól szerkesztett «Nevelés-történelem» czimű könyvben előforduló következő mondatára figyelmeztettünk:

„A kereszténység volt az első vallás, mely minden egyes embernek létezési jogát és méltóságát elismerte, magasabb rendeltetését Istenhez való hasonlatosságába helyezte és Krisztusnak világra szóló, eddigelé senki által nem hirdetett tanával: «Szeressed Istenedet teljes szivedből, egész lelkedből s minden erődből; felebarátodat pedig mint tennenmagadat,» helyes irányt is mutatott az ember cselekvésének, erkölcsiségének.“

Nincsen és nem is lehet szándékunk a kereszténységnek tulajdonított emberszereteti törekvéseknek constatalása ellen kifogást emelni, hanem azon féltékenység, melylyel vallásunk kutforrását a bibliát mint magunkét valljuk kényszerít minket Erdődi ur fönt idézett gondolatmenetét rectificálni. Hogy t. i. az ember Istenhez hasonló, hogy Istenét egész szivéből, egész lelkéből és egész erejéből a felebarátját pedig mint önönmagát szeresse, már azon Pentateuchban előfordul,*) mely jóval előbb mint a kereszténység apostolai hirdette Istennek eme magasztos igéit és melyet ama hires tudósunk, ki előtt az ember legrejtettebb gondolata nyitott könyv. ki még a pók belsejének titkait is kifürkészi, a gyermek kedélyére nézve erkölcsrontónak declarálta.

*) Lásd: Mózes I. könyve, 1.—27. III. könyve, 19. fejezet, V. könyve, 6 fejezet 5. vers.

— Az első magyar hülyék-nevelő- és ápoló-intézete (Budapest, I. ker., Alkotás-utca 16. sz. Igazgatója: Frim J.) küldte szét 4-ik értesítőjét, melyből következőket vettünk: a lefolyt évben a növendékek közül kilépett 3, ismét belépett 3, úgy jelenleg 16 növendék van, kik közül 5 egyszersmind nehézkóros. Az évi átlagos bevétel volt 7426 frt 14 kr., a kiadás 8639 frt. 38 kr., a kiadási többlet tehát 1213 frt 24 kr., a miből világosan kitetszik, hogy az intézet támogatásra szorul. Eddig csak 18 növendékre volt hely az intézetben, most kibővítették, úgy, hogy 30 gyermek találhat fölvételt. Az igazgató Frim J. nagyon szívünkre köti, mily szükséges a segély, mert a hülyék 75 százaléka egészen szegény. Ezek számára ingyenes helyeket kér.

— Az **Ezeregy-Éjszaka** egy teljes kiadását bocsátott közre **Nádor Kálmán** könyvkereskedése. (Budapest, Károly-körut 8.) Családja körében, s magános olvasóknál is régóta érzett hiányt pótol a keleti költészet s remek gyöngyeinek újabb kiadása, mely a Vörösmártly által félszázad előtt lefordított s Trattner és Károlyi kiadásában megjelent töredék helyét van hivatva pótolni. Az a kiadás, melynek kiváló becsét adott a koszorus költő munkálkodása — kinek a keleti regek kedvencz olvasmányát képezték — régóta teljesen eltűnt a mai könyvpiacszról, s kik az örökké ifjú művet megismerkedni kívánták, idegen nyelvű vagy hiányos, az ifjúság számára átdolgozott kiadásokra voltak utálva. A kiadót csak dicsérhetjük életre való eszméjeért, hogy teljes kiadást rendez. Az egész munka igen csinosan kiállított s szép illusztrációkkal diszített füzetekben jelenik meg. Összesen mintegy 36 nyolczadrétű 3 ives füzet lesz s havonkint 3—4 füzet jelenik meg. Egy-egy füzet ára 25 kr. s az előfizetés útján is megszerezhető s gyűjtők megfelelő jutalékban részesülnek. Remélhető, hogy e kiadás, melynek nem utolsó előnye az, hogy jó magyarsággal van írva, méltó pártolásra fog találni.

— Megjelent Nemzeti nőnevelés, f. é. márcziusi füzete. Havi folyóirat. Leányiskolák tanítónői, tanítói és általában nőneveléssel foglalkozók számára. Tartalom: 1. A nemzetgazdaságtan leányiskoláinkban. —S—A. 2. Buzogány Áron (arczképpel), dr. Kiss Áron. 3. A nők felsőoktatása földrészünkön és másutt. Felméry Lajos. 4. Az Eötvös alap ünnepe. (1884. febr. 2.) 5. Házi állataink eredete. (Befejező közlemény) Dr. Daday Jenő, 6. Könyvismertetés. Komáromy Lajos. 7. Nőnevelés, nőkérdés. (Lapszemle) 8. Hazai ipariskolánk reformja. Gelléry Mór. 9. Néhány szó a lányok szavalásáról. Berta Ilona. 10. Vegyesek.

— A pesti középtanodai tanuló ifjúság vasárnap, azaz f. hó 23. egy 12 tagból álló küldöttséget menesztett az országos rabbi képző-intézet fő-tisztelendő elnökéhez, hogy átadja Dr. Bak Izráel hittanár úr által az ifjúságban megindított pénz-gyűjtést, és atnyujtván 100 forintot az ifjúság azon óhaját fejezte ki a küldöttség által, hogy mint alapító tag kíván az „Éczhájim” című segély-egyletbe lépni. Mandl Frigyes állami gymnasiumi 8 oszt. tanuló megható szép beszédben üdvözölte a tudós elnököt az ifjúság nevében, ki is nyájasan fogadta a küldöttséget örömét kifejezván, hogy a mostoha időjárás és az áramlat daczára Izráel jövőbeli művelt osztálya lelkesülni és buzgólkodni tud Izráel intézmenyei mellett, intvén őket, hogy meg ne szűnjenek a valláshoz és zsidósághoz hiven ragaszkodni, hábját és a tiszteletét fejezi ki a tisztelt hittanárnak és ifjúságnak a nemes tettért, a küldöttség tagjait bemutatta magának, kezet szorítván velök, elbocsátotta. — Vajha sok utánczókra találna-e nemes példa a vidéki ifjúságban is.

— **Táncscsics-ünnepély** bizottságától (elnök: Bokros József) egy felhívást vettünk ezen czim alatt: **Táncsics ügyében a magyar nemzethez.** E hazafiui és emberszereteti czél sikeres eléréséhez szívesen hozzájárulunk mi is és amennyire azt lapunk szűk kerete megengedi a felhívásból a legfontosabb pontokat közöljük: (Egyesületünk Táncsics iránti rokonszenvét már tettleg is bizonyította midőn néhány héttel ezelőtt 10 frtot szavazott gyámolítására.)

Az elismerés, a hála, a kegyelet adóját Táncsics iránt leróni minden igaz magyarnak hazafiui szent kötelessége.

Hiszszük, hogy megfeledkezett róla a nemzet, de nem felejtette el; meggyőződésünk, hogy a nemzet teljesíteni fogja kötelességét ez igaz fia iránt, hisz a magyarnak sohasem tartozott, hibái közé a hálátlanság.

A kettős czél pedig a következő:

1. Ünnepek rendezése s hazafias adományok gyűjtése által az agg irót és áldott nejét az anyagi gondoktól megmenteni;

2. műveinek terjesztése, eszméinek népszerűsítése által állandó emléket emelni neki a nemzet szívében.

Mint ebből látható, az agg hazafi és hű neje ügyeiket a bizottság kezébe tették le. Bizalommal fordulunk ennél fogva a hazai közönséghez, méltóztassék adományait az általunk jelzett kettős czél megvalósítására vagy a lapokhoz, vagy egyenesen bizottságunk elnökéhez. (Bokros József, zerge-utca 5,) küldeni. Táncsics művei (7 kötet 3 frt 50 kr. leszállított áron) szintén nála rendelhetők meg.

EGYLETI ÉLET.

Márczius hóban fizettek tagdíjat:

Pártoló tag: Főtisztelendő dr. Löw Imánuel Szeged 5 frtot.

R e n d e s t a g o k :

Baumgarten Sám., Gy-Sziget	1 frtot.	Roth Ede, Mosony	1 frtot.
Berger Vilmos, Sárbogárd	2 »	Schachter Károly, Győr-Sz.	1 »
Braun Dávid, Győr-Sziget	1 »	Schiller Berta, Mosony	1 »
Deutsch Sámuel, Szeged	1 »	Schlesinger Lipót, Makó,	2 »
Fischer József Győr-Sziget	1 »	Schön Bernát, Győr	1 »
Györki Károly Apatin	1 »	Schwarz Károly, Barcs	2 »
Galanthai Bernát Győr-Sziget	2 »	Singer Adolf, Balassa-Gy.	2 »
Hahn Dávid, Pozsony	4 »	Seltmann Lipót, Szobb	1 »
Kohn Armin, N.-Keresztur	1 »	Stier Ignác, Mosony	1 »
Kuti Zsigmond, N. Kálló	1 »	Szőgyi G. Vilmos, Győr	1 »
Krausz Mark, Pagyerócz	1 »	Stern Sarolta, Győr	1 »
Kellner Fülöp, Szilas-Balh.	1 »	Voglhut Dávid, L.-Sz.-Miklós	4 »
Laufer Lajos, Paks	4 »	Walder Jakab, Baja	6 »
Leszlauer Roza, Kapuvár	4 »	Walder Mór, Czegléd,	2 »
Morgenstern Jakab, Bpest	2 »	Weinberger József N.-Bicse	2 »
Pfeiffer Mór Győr	1 »	Weinberger Róza, Győr	1 »
Pfeifer Mór (Gyömöre)	1 »	Weisz Soma Izsák	1 »

Szerkesztői pósta.

K. Zs., N.-Kálló W. J. Körmend. Értekezések tárgyát már nagyon is gyakran bolygattuk lapunkban, a miért is sajnálatunkra mellőzni kellett. — Pf. J., N.-Várad. Tárgyilagosságnak szívesen bocsátunk tért lapunk hasábjain, de a tárgy ismeretéftanúsító avatottság hiányában a személyeskedésbe bocsátkozni — ezt mi soha fogjuk támogatni. — Zs. A. Tapolca, Kivánságának a legnagyobb örömmel eleget tettünk. — Katz H. Sz.-Miklós. Küldjön egy példányt azokból a rajzfüzeteiből! Gr. G. Sz.-Tamás. E lapra már elkésett. — E. L. Harasztin. Czikke a jövő számba jó.

Ny om. GARAI MÓR, Budapest, Károly-körut 3. Huszárház.